

TOLMINSKI GLAS

GLASILO TOLMINSKIH DOMOBRANCEV

L. I.

Tolmin, 16. septembra 1944.

št. 9

NAŠI FANTJE SO VSTRAJALI

Pred tednom dni se nam je zdelo, da se je že vse podirilo in da so se ruševine podrtije zgrnile na nas, razkrajajoči partizanski miselnosti se je posrečilo, da je za kratek čas zajela celo naše najboljše. Nič ni čudno, da je v onih dneh malodušje kot kuga prehajalo od enega do drugega. Ni čudno, da je to malodušje marsikoga privedlo celo do korakov, ki jih v razsodnem položaju ne bi nikoli napravil in za katere se morda že sedaj bridko kesa.

V težavah je najtežje ostati moč na mestu. Veliko je primerov, da so idealni fantje ob prvih večjih pretresih in borbah z okolico podlegli in izgubili izpred oči svetli cilj, za katerega so poprej nastopali z vsem srcem. Ni namreč sam idealizem dovolj, t r e b a n a u j e t u d i m o č i . Moči, da v dobrem vstrajaš do konca. Pravo junaštvo je vstrajati v borbi do konca. Veliki organizatorji dela so nam pustili predragocen nauk, ki je vreden njih velicine: uspešno dela le oni, kdor vztraja do konca. Ni to samomor, kot je bilo večkrat slišati ravno te dni. Zelo pogosto namreč nastopajo v obupnih sluhajih momenti, ki minuto pred koncem preokrenejo vsa pričakovanja in uspešno vključijo vse naše napore.

Naši fantje so kljub kritičnemu trenutku vstrajali. Obsojamo pobeg onih, ki so nosili častniške značke. Želi se, da jih niso bili vredni. Vsa čast pa onim našim fantom, ki so držali dano obljubo, ki so s puško v roki ostali na svojem mestu in bili pripravljeni braniti položaj do zadnjega. Na take borce se narod lahko zanese. Kljub temu, da je teza dogodkov tiste dni rvala živce in jemala hladno kri, so odbila vse ponudbe, da bi odšli na levo ali na desno proč iz Tolmina. Vstrajali so, ker so prepričani, da je bila njihova odločitev boriti se proti komunizmu edino prava, ker vedo, da je v tem boju samo na naši strani Resnica in Pravica, ker se dobro zavedajo, da bo moral vsak, ki bo prihajal k nam, r a c u n a t i n a n a s i n n a s u p o š t e v a t i .

Naj je prej pripovedoval to resnico kdorkoli, najbolj prepričevalno so jo v dneh krize pokazali naši tolminski fantje: ne nar ustnicam, ampak z jekleno vstrajnostjo, z dejanjem. Poleg vsega idealizma so imeli tudi

moš, da so v tem svojem idealizmu vztrajali. In v tem se kazeta njin zvestost in punaštvo, ki si nikdar ne iščeta izraza v besedah ampak v dejanju.

Danes gledamo mirnejšo v bodočnost. Tok dogodkov zadnje dni tedna nam je razblinil vse neupravičene strahove. Položaj evropske politike še zdaleč ne more biti vzrok, da izgubljamo živce. Narobe: prav zadnji razvoj na frontah nam odkriva vedno večjo jasnost, enostavnost in ugodnost položaja, v katerem se odhajajo direktno ali indirektno proti komunizmu vojskujoci se narodi. Pričakovati pa je v bližnjih dneh še večje razjasnitve in še bolj ugodne resitve položaja.

Tudi naša notranja fronta se dan za dnem bolj razplete: oba komunistična zaveznika na Primorskem sta si skočila v lasa in obracunavanja med italijanskimi in slovenskimi partizani so na dnevnem redu. Ravno tu se nam zanimivo kaže, kako revolucija zra svoje lastne otroke. Naše partizanstvo pa se razkroja še na drug način: odpor proti vodilni komunistični partijski plati v OF, ki je privedla do tega, da se sedaj Italijani znova predstavljajo kot gospodarji slovenske Primorske, narasča in zori v najhujše, v likvidacijo politkomisarjev in komunističnih funkcionarjev. Razočarano primorsko ljudstvo pa se vsak dan bolj in bolj odvraca od OF in komaj čakata, da se stranovlada rdečega režima dokončno stre in zasije naši domovini zlato sonce svobode.

Niti najjačjšega vzroka ni, da bi v teh dneh izgubljali glavo. Naš položaj je jasan: borba do popolnega uničenja komunizma. In v tej borbi že sedaj nismo sami slovenski domobranci. Komunizem je nekaj bistveno slabega, največji sovražnik vse kulturne Evrope. Proti njemu se že postavljajo velike svetovne sile, da branijo to našo kulturo in civilizacijo. V tej borbi pa nam pomaga tudi Bog in v njegovih načrtih ni in ne more biti, da bi kdaj zlo zavladalo svetu. Edino popolno zaupanje v zmago Pravice in Resnice, in vztrajanje v brezkompromisni borbi zoper največjega sovražnika slovenskega naroda, zoper brezbožni komunizem nam zagotavljata toliko priakovano zmago.

Tolmanski fantje so pokazali, da vedo, zakaj se borijo, da se vztrajati ne boje in so se odločili, da bodo komunistični brigadom še kako zagođili.

Taki so naši fantje in ponosni smo nanje. Vsa cast jim!

V dobrem je lanko dober biti,
v trpljenju se spoznajo junaki!

NOV POVELJNIK TOLMINSKE ČETE

Trst, 13. sept. 1944.

Po odloku poveljnika Slovenskega Narodnega Varnostnega Zbora na Primorskem, polkovnika Kokalja, je po potrebi službe in v nagrado za dosedanje požrtovalno delo povišan dosedanji stražmojster-vođnik 6. čete v Tolminu FLEGARIĆ Vilibald v poročnika in je odrejen za zastopnika poveljnika 6. čete. K povišanju častitamo!

napredovanja

Iz Trsta smo prejeli vest, da so napredovali v višji čin naslednji podoficirji, člani tolminske posadke SNVS.

Narednik Makuc Ludvik v višjega narednika

Narednik Skrt Mirko v višjega narednika

Podnarednik Tkalec v narednika

Krdelni stražmojster Bratuž v podnarednika

Krdelni stražmojster Kobal Janko v narednika

Stražar Makuc starejši v podnarednika

Za postojanko v Grahovem imenovanja sledijo.

Veseli nas, da je nesebična ljubezen do domovine pri navedenih domobranskih podoficirjev dobila priznanje pri njihovih predstojnikih. Tolminski Glas k napredovanju iskreno častita!

KAJ BI RUSIJA NA BALKANU?

Razumljivo je, da se Rusija skuša prebiti iz kontinentalne zapore na odprto morje. Že carji so se zapletli v težke boje; da bi si priborili dohod na morje, najprej na Daljnem Vzhodu, pozneje pa so obrnili vso pozornost na Sredozemlje, severno in vzhodno morje in na skandinavski sever.

To morskopolitično carske Rusije nadaljujejo danes Sovjeti.

Prizadevanje Rusije, da prodre na atlantski ocean, je dobila začasno zagovornika v Ameriki. To pa zato, ker bi Amerika rada imela Rusijo samo v Evropi in bi tako ruski imperijalizem ne silil v vzhodno Azijo in na daljnji Vzhod, kjer bi se ruski interesi križali z ameriškimi.

Pod tem vidikom moramo gledati trenutno popuščenje Amerike v vseh zadevah, ki se tičejo Balkana, vzhodne in srednje Evrope kakor tudi Skandinskega polotoka.

Zato se ni čuditi, če je Amerika formalno ponudila Rusiji, da se ustanovi svobodno pristanišče Kiel.

Anglija molči in pazljivo zasleduje vse te dogodke. V slučaju zma-

ge bi pa vpregla v svojo službo vse evropske narode, češ da jih bo rešila sovjetskega pritiska.

Nihče se ne zaveda bolje kot Stalin, da bi po kaki zmagi nad Nemčijo nastale nove politične napetosti in da se bo stališče Anglije in Amerike proti Rusiji spremenilo, kakor hitro bi ti dve državi ne potrebovali več Rusije za poraz Nemčije. Stalin ravno tako dobro ve, da bi Anglija tudi sama brez Amerike lahko obvladala Rusijo, tudi v slučaju, da bi ta prodrla do odprtega morja. Saj je Rusija brez pomembne morske flote in brez pomorskih izkušenj,

Stalin se zaveda, da mu Balkan in Dardanele ne odprejo vrat v svet. Tudi če bi dobil ves Balkan, bi bil še vedno le jetnik Sredozemlja in pomorska moč Anglije bi ga zadrževala na njegovi poti. Osvojiti bi si moral še Italijo, Francijo, Španijo, Severno Afriko in tako bi šlo dobil potrebna oporišča, da bi sploh lahko začel boj z Anglijo, če bi seveda imel potrebno vojno mornarico. Drugače pa Balkan za Rusijo ne pomeni nič. Zato ni pričakovati, da bi se Rusija radi kake slovanske sentimentalnosti spuščale v avanture. Za Rusijo je namreč pomembnejši sever - severna pot na Atlantski ocean, ki gre preko Finske, severne Norveške, vse do Narvik, Tromsø, Hammerfesta, kar je pa vse zaprto z močnimi nemškimi posadkami. Zato je Rusija hotela po ovinkih doseči uohod do svetovnega morja. Dne 16. maja je sklenila z begunsko norveško vlado s posredovanjem Amerike pogodbo, ki daje Rusiji pravico, da vojaško zasede severno Norveško. Ravno isti namen ima pogodba z Ameriko, na podlagi katere naj bi se ustvarilo svobodno mesto Kiel, ki bi zagotovilo Rusiji s pomočjo Danske in pri popolnem izločenju Nemčije, prost prehod skozi vzhodno morje. Saj je Rusiji jasno, da bi pri prodiranju čez Balkan v Sredozemlje nujno prišla v nasprotje ne le z Anglijo ampak tudi z Ameriko, ki ne bo prav tako nikoli dopustila, da bi Afrika prišla pod tuj vpliv.

/Po Adria Zeitung števil. 241./

FRANCOSKI KOMUNISTI DIVJAJO DALJE

Kljub temu, da so anglo-ameriške čete zasedle Francijo, ilegalno organizacija makijev, ki je na las podobna naši slovenski OF, ni prenehala s svojim terorističnim delovanjem. Atentati, sabotažna dejanja se vrše še vedno dalje, daci ni v Franciji nobenega razloga več za nadaljevanje "borbe proti okupatorju", s katero so francoski komunisti kot naši partizani opravičevali svoj nastop. Zavezniki z ogorčenjem in razočaranjem ugotavljajo, da pri francoskih komunistih, pri makijih, ni opaziti prav nikake volje po obnovi domovine, pač pa da vse povsod ustanavljajo le vojna sodišča in revolucionarne tribunale, katerih žrtve postajajo številni najbolj naravno zavedni in popolnoma nedolžni Francozi. Med redno francosko vojsko, ki je pod vodstvom De Gaulle, na katerega so francoski komunisti napravili pomemben atentat in med tolpmi podtalne organizacije makijev se prišlo že do zelo hudih spopadov in obračunavanj z orožjem. Komunisti bi hoteli imeti odločujočo besedo pri politični ureditvi francoske bodočnosti. Z vse silovitostjo in terorjem nastopajo proti domov se vračajočim političnim emigrantom. Angleži in Amerikanci z razočaranjem gledajo na vse to komunistično izzivanje in so poverili generalu Königju, de Gaullovemu vojaškemu guvernerju Pariza, da poljševiške francoske partizane razoroži in jih vtakne v redno francosko vojsko.

NE NASEDIJTE KOMUNISTIČNI
PROPAGANDI LONDONSKEGA RADIA.

Komunistična OF ima pred seboj en sam cilj, to je priprava terena za krvavo komunistično revolucijo na Balkanu. Da bi si pridobila čim več simpatij in soodelavcev, uporablja prav vsa sredstva laži in potvar, samo da služijo njenemu namenu. Ker bi rada pokazala preprostemu ljudstvu, kako ves svet spremlja delo OF na Slovenskem, je na mitingih predstavljala razne "angleže in Amerikance", katere so pa prebrisani kmetje marsikdaj prehitro spoznali, da so čisto navadni Kranjci, ki so jih poprej naučili nekaj angleških besed. Nekdaj je neka Pepca govorila na mitingu kot jugoslovanska kraljica Marija. Govorila je iz sosednje gobe in je bila kmalu razkrinkana.

Gospodje v OF mislijo, da se smejo iz preprostega ljudstva norčevati in zato preproste ljudi prav nesramno vlečejo za nos.

Nov vir lažne partizanske propagande je sedaj londonski radio, v katerem je še lažje zapeljevati poslušalca, ker govornika ne vidi in ga le redko po glasu spozna. Tako sta se sedaj pojavila v londonskem radiju neki kuhar in neki kralj Peter, oba v partizanski uniformi, oborožena s Titom in NOV-om.

Nas izjavo potvorjenih osebnosti ne motijo. Naše delo je premočrtno boj do popolnega uničenja komunizma, ki je največji sovražnik slovenskega naroda.

TAKO OSVOBODILNA FRONTA "OSVOBOJUJE" SLOVENSKO ZEMLJO I
Z LAŽMI IN POTVORBAMI ZAPELJUJE PREPROSTE, Z OBREKOVANJEM BLATI
PRAVE NARODNIKE, SLOVENSKO ZEMLJO P. PRODUJA ITALIJANSKIM PARTIZANOM.

ooo

VERODOSTOJNOST KUCHARJEVIH GOVOROV.

Po radiju je kuhar pozval domobrance, naj vstopijo čimprej v Titovo vojsko. Kot zastopnika, ki bi pri tem pomagal, je baje poslal v osvobojeno ozemlje bivšega jugoslovanskega ministra Snoja.

Koliko verodostojnosti je v navedenih poročilih, lahko vsak spozna iz tega, da sta oba Snojeva sinova še vedno pri domobrancih in se nobene mu niti ne sanja, da bi zapustil vrste protikomunističnih borcev!

ZANIMIVO ZA VSE

IZ TUJINE

ITALIJA. Firenze, 15. sept. Ko so angleškoameriške čete zasedle Firence, je general Edgar Erskine Hume zbral partizane, ki so se za zavornike borili v okolici Firenc. Najprej jih je pohvalil radi atentatov, sabotaž, ropanja in pobajanja, skratka za vse "osvobodilno" divjanje po deželi, nato pa jim je razočal in jim objavil sklep zaveznikov, da bodo odslužj dalje opravljali "razna druga dela. Kakakna bodo ta "druga" dela, ni težko uganiti. Ko roparju vzamejo puško, ga vtaknejo v zapor in odvedejo na prisilno delo. - To je pomembna zanimivost, ki bi jo utegnula slovenskim partizanom malo odstreti njihovo nejasno bodočnost in jim pokazati, kakšno plačilo jih čaka za njihovo divjanje proti slovenskemu narodu.

IZ DOMAČIH KRAJEV

TOLMIN: Nov napad. Tolminski domobranci so tovarišem posebno v toledcu, z vsemi sredstvi jih skušajo spraviti s poti. Začeli so z napadi, nadaljevali s peklenjskimi stroji, skušali so vriniti med nje petokolonca in defetiste, toda vse je bilo zaman. Zato so ta voden spremenili se danjo taktiko; dve noči so napadali z orožjem. Toda tudi to pot brez uspeha. Tolmin stoji, ne morejo ga uničiti ne orožje, ne peklenjski stroji in ne petokolonaštvo in ne defetizem. Ker drugič ni šlo, so si pomagali z lažjo: po vsem Goriškem so raznesli vest, da je tolminska posadka ubežala.

SRPENICA: Rekviriran je. V soboto popoldne /9.IX/ so rdeči tolovaji odhajali iz vasi domačega pismonoše in njegovo hčerko. Ob tej priliki so napravili seveda tudi precej temeljite preizkuse. Kravica je morala iz hleva, v hiši pa je ostalo le tisto, kar se ni dalo odnesti.

POBIVKI. PARTIZAN - sk. i. d. o. t. o. n. o. r. i. Te dni so ljudje pod takim senikom dobili telesce ureh novorojenčkov, ki so jih partizanske usodnice, da bi jih otroci ne ovirali pri njihovem narodno osvobodilnem delu. Kljub tej strasni moralni prepasti, se se vedno dobijo ljudje, ki sražijo, da njihove hčerke živijo čisto in domadeževano življenje v gozdovih.

MORJE. Te dni se ne zašeli zbirati pri torencu S t r a k l j u vlička razni voljaki iz Sv. Lucije. Hudo miselnosti pravijo, da so to ravno tiste družine, ki so po prvi svetovni vojni kot voditelji narodnega sveta rekvirirali v imenu naroda parvagonov podplato in jih potem na svoj račun prodali ali za take voditelje OF prav niso ne zavladno, pač pa spoznavajo se s njihova domoljubna srca, da naj iz skritih zalog ukradenih podplato vsaj kako malenkost ponikajo "osvobodilni" vojski, da obuje vsaj najpotrebnejše toorce. MORJE. Nov ko mandant. Ljudje iz hrbitov pripovedujejo, da je postavljen za poveljnika partizanskih skupin, ki se kreva po naših hrbitih, četokrvni italijan, ki ne zna niti besedice slovensko. Temu je poverjeno, da brani v imenu slovenske narodne "osvobodilne" vojske naše deželo. Prav tako čuvajo naš kras italijanski partizani, to je tisti tovariši, ki so pri napadu na Črni vrh vsklikali: Viva Montenegro nostro, viva Idria nostra non piu slovena! Simpatizerji OF so res lahko ponosni, da so izročili večino dežele v tako dobro varstvo, da Slovenci lahko mirno pričakujemo, kaj nam prinese bodočnost. Garancijo nam dajejo italijanski partizani, s katerimi lahko zakličemo: Viva terra nostra non piu slovena!

S L A P O B I D R I J I . Po dolgem času se je vrnila tovarišica R o b a rjeva Slavica v svojo rojstno vas . Slovesno je prihajala na čistokrvnem angleškem konju, ki so ga "spustili" Angleži na Čepovansko planoto. Iskri belec jo je prinesel preko mostu prav do domačega kraja. Sporočili so ji namreč, da se je doma zgodila majhna nesreča: napravili so ji hišno preiskavo ter ji z blagom odpeljali tudi nekaj sorodnikov. Z začudenjem in spoštovanjem so vaščani gledali svojo junaško sorodkinjo. Marsikatero dekle je zavidljivo navihalo svoj nosk češ, ko bi bila jaz sedajle tovarišica in komisarka, bi se mene občudovali. Pa kot smo videli, tudi jahanje na angleškem belcu ni posebno prijetna reč. Komisarka Slavica je zdržala na njem le kratko pot od doma do hriba. Več ni šlo. Morala je razjanati in se lastnoročno potruditi v breg. Bila je nepozabna slika: brhko dekle v jahalnih slačah se vspenja in piha v stano, za njo pa capinski tovariš vodi angleškega konja...

K a j b o p a s e d e j ? Ti preklicani tovariši delajo ljudem včasih res sive lase. Za večkrat so se zglasili pri gospej Bratuševi, po domače Tri h l i e t u in povpraševali o njenem možu, ki je učitelj, in po sinu, visokošolcu v Bologni. Tovariši so ju ogresali, ker sta vsake počitnice preživela doma. Posebno pogrevojo moža, ki je od zore do mraka pridno kmetoval, letos pa ga ni prav od nikoder. Gospa se izgovarja, da so vse proge razerte in ni mogoče na mozu na sinu priti domov. Kaj bo pa sedaj, ko so tovariši izdali edlo, da mora vsakdo zapustiti okupatorjeva mesta in njegove službe? Kakšne so pa sedaj njen izgovori?

Č R N I V R H M A D I D R I J O . Idrija in vsa okolica je silno ogorčena nad partizniskim divjanjem na Črnem vrhu. Marsikomu je prav ta neodustljivi greh nad slovenskim narodom odprl oči, da je spoznal, kaj je prava prav glavni cilj partizanskega boje. Zamaš se vsi OFarji in njihovi pristajši trudijo, da bi opravičili to dejanje. Tu so odkrito pokazali svoje karte: boj proti okupatorju je le

krivno, s katero zakrivajo svoj pravi, peklenški, komunistični obraz. Na Črnem vrhu ni bilo niti enega okupatorjevega vojaka in vendar so tako nečloveško postopali s posadko. Poseben sijaj daje njihovi neminljivi slavi to dejstvo: male četice v Črnem vrhu se splon niso upali napasti z manjšo močjo kot s stiri brigadami slavnega IX korpusa. Dobro nam je znano, kaj so ocenjali z ujetniki na Otlici, toda maščevanje prepustimo njemu, ki je gospodar smrti in življenja. Natanko vemo, da se za vsem tam skriva izdajstvo domačih terencev. Karati pa je prav to celo marsikomu iztroznilo možgane. Tako je n. pr. neka zelo delavna terenka izjavila: "S tem svojim dejanjem so izpobili zaupanje vseh domacinov. Tudi jaz sem s o z n e l a njihove prave namene s slovenskim narodom!" Povdarjamo samo še eno: v krvoločnem mesarjenju se je najbolj izkazala italijanska brigada, ki tudi spada k IX korpusu. Nad njenim početjem so se zgrazali celo sami slovenski partizani.

F E C I N E . S t r a š n i u m o r . Znani krvnik naši gor Mrak Ivan, po domače mešele je pred kratkim pri speval novo častno dejanje naši OF. Ko se je do nezavesti napil žganja, je sklenil spraviti s sveta svojega najbližjega soseda Krivca Feliksa. V družbi s sebi enakim tovarišem Lukcem, je poklical ob eni uri po noči nič hudoga slutečega soseda in ga odvedel v gozd. Preko ene ure sta ubijalca streljala na ubogo artev. Ker sta bila popolnoma pijana in ga s strelom ništa pobila do smrti, sta mu končno prerezala vrat, tako da je ubogi fant uaril v groznih mukah. Najbolj žalostno pa je to, ga je Mrakova žena naslednji dan izjavila "Izdajalci so silno trdoživi in jih je težko ubiti. To noč sta moj mož in Luke eno uro streljala enega, pa svinja ni hotel erkniti, tako da sta mu morala prerezati vrat."

Širite "TOLMINSKI GLAS" !
Naj ne bo družine brez njega!